

WYMAGANIA EDUKACYJNE FORTEPIAN GŁÓWNY

Spółeczna Szkoła Muzyczna I stopnia
im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie

I. WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

CYKL SZEŚCIOLETNI:

Klasa 2 cyklu sześcioletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna wybrana gama durowa i jedna gama molowa do wyboru z C, a, G, e, F, d:
 - Równolegle w pozycji oktawy, przez dwie oktawy, legato,
 - Pasaż toniczny z przewrotami, osobno lub razem, legato,
 - Gama chromatyczna równolegle przez dwie oktawy.
2. Etiuda na wybrany przez pedagoga problem techniczny,
3. Utwór dowolny.

II semestr- egzamin promocyjny:

1. Etiuda na wybrany przez pedagoga, inny niż w pierwszym semestrze problem techniczny,
2. Utwór z muzyki dawnej, polifoniczny lub z elementami polifonizującymi,
3. Pierwsza część sonatiny, rondo lub forma wariacyjna,
4. Utwór dowolny.

Klasa 3, cyklu sześcioletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna wybrana gama durowa i jedna gama molowa do wyboru z D, h, B, g.
 - Gama durowa równolegle i rozbieżnie przez dwie oktawy,
 - Gama molowa harmoniczna i melodyczna równolegle przez dwie oktawy,
 - Pasaż toniczny z przewrotami równolegle i rozbieżnie w pozycji zasadniczej, równolegle w przewrotach,
 - Gama chromatyczna równolegle przez dwie oktawy.
2. Etiuda
3. Utwór dowolny.

II semestr – egzamin promocyjny:

1. Etiuda.
2. Utwór barokowy, polifoniczny lub z elementami polifonizującymi,
3. Pierwsza część sonatiny, forma wariacyjna lub rondo.
4. Utwór dowolny.

Klasa 4, cyklu sześcioletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna gama durowa i jedna gama molowa do wyboru z: A, fis, Es, c:
 - Gama durowa równolegle i rozbieżnie przez cztery oktawy w pozycji oktawy, równolegle w pozycji tercji i decymy,
 - Gama molowa harmoniczna równolegle i rozbieżnie w pozycji oktawy, melodyczna równolegle w pozycji oktawy,
 - Pasaże toniczne z przewrotami równolegle i rozbieżnie przez cztery oktawy,
 - Pasaż D7 i akord septymowy zmniejszony w pozycji zasadniczej, równolegle przez 4 oktawy,
 - Gama chromatyczna równolegle przez cztery oktawy.
 - Kadencja wielka doskonała w układzie czterogłosowym
2. Utwór barokowy lub polifoniczny.
3. Utwór o charakterze technicznym.
4. Utwór dowolny (możliwy utwór o charakterze „rozrywkowym”).
5. Prosty utwór do przeczytania a vista.

II semestr – egzamin promocyjny:

1. Etiuda.
2. Utwór J. S. Bacha.
3. Pierwsza część sonatiny, forma wariacyjna lub rondo.
4. Utwór dowolny.

Klasa 5, cyklu sześcioletniego:

I semestr- przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna gama durowa i jedna gama molowa do wyboru spośród: E, cis, As, f:
 - gama durowa i molowa harmoniczna, równolegle i rozbieżnie w pozycji oktawy, równolegle w pozycji tercji, seksty i decymy,
 - gama molowa melodyczna, równolegle i rozbieżnie w pozycji oktawy,
 - Pasaże toniczne w przewrotach, równolegle i rozbieżnie przez cztery oktawy,
 - Pasaż D7 i akord septymowy zmniejszony równolegle w pozycji zasadniczej,
 - Gama chromatyczna równolegle przez cztery oktawy,
 - Kadencja wielka doskonała w układzie czterogłosowym.
2. Polifoniczny utwór barokowy.
3. Utwór o charakterze technicznym.

4. Utwór dowolny.
5. Prosty utwór do przeczytania a vista.

II semestr – egzamin promocyjny:

1. Etiuda na problem techniki palcowej.
2. J. S. Bach – Małe Preludium lub Inwencja dwugłosowa.
3. Pierwsza część sonaty, sonatiny, forma wariacyjna lub rondo.
4. Utwór dowolny kompozytora współczesnego (z XX lub XXI w).

Klasa 6, cyklu sześcioletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna gama durowa oraz jedna gama molowa do wyboru z: H, gis, Des, b:
 - Równoległe i rozbieżnie przez 4 oktawy w pozycji oktawy, gama durowa równoległe w pozycji tercji, seksty i decymy,
 - Pasaż toniczny równoległe i rozbieżnie w przewrotach,
 - Pasaż D7 z przewrotami równoległe przez 4 oktawy,
 - Akord septymowy zmniejszony równoległe przez 4 oktawy (pozycja zasadnicza),
 - Gama chromatyczna równoległe i rozbieżnie,
 - Kadencja wielka doskonała w układzie czterogłosowym.
2. Etiuda na dowolny problem techniczny wybrany przez pedagoga.
3. J. S. Bach – Małe preludium, część suity francuskiej, Inwencja dwugłosowa lub trzygłosowa.
4. Utwór dowolny.
5. Prosty utwór do przeczytania a vista.

II semestr – egzamin końcowy:

1. J. S. Bach – Inwencja dwugłosowa lub trzygłosowa.
2. Etiuda na technikę palcową obu rąk.
3. Etiuda na inny problem techniczny wybrana przez pedagoga.
4. Jedna część sonaty lub sonatiny klasycznej (allegro sonatowe, rondo lub wariacje).
5. Utwór dowolny wybrany przez pedagoga.

CYKL CZTEROLETNI:

Klasa 2, cyklu czteroletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna gama durowa i jedna gama molowa do wyboru spośród: C, a, G, e, F, d, B, g:
 - Gama durowa równolegle i rozbieżnie przez dwie oktawy,
 - Gama molowa harmoniczna i melodyczna, równolegle przez dwie oktawy
 - Pasaż toniczny z przewrotami równolegle i rozbieżnie,
 - Gama chromatyczna równolegle, przez dwie oktawy,
2. Etiuda na dowolny problem techniczny.
3. Utwór barokowy, polifoniczny lub z elementami polifonizującymi,
4. Utwór dowolny (możliwy utwór o charakterze „rozrywkowym”).

II semestr- egzamin promocyjny:

1. Etiuda na inny niż w pierwszym semestrze problem techniczny.
2. Utwór z elementami polifonii.
3. Pierwsza część sonatiny, sonaty, forma wariacyjna lub rondo.
4. Utwór dowolny.

Klasa 3, cyklu czteroletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna gama durowa i jedna gama molowa do wyboru spośród: D, h, A, fis, E, cis, Es, c:
 - Równolegle i rozbieżnie przez cztery oktawy w pozycji oktawy,
 - Gama durowa równolegle w pozycji tercji, seksty i decymy,
 - Pasaże toniczne z przewrotami, równolegle i rozbieżnie przez cztery oktawy,
 - Pasaż D7 i akord septymowy zmniejszony równolegle w pozycji zasadniczej,
 - Gama chromatyczna równolegle, przez cztery oktawy,
 - Kadencja wielka doskonała w układzie czterogłosowym.
2. Etiuda na dowolny problem techniczny.
3. Utwór barokowy lub polifoniczny.
4. Utwór dowolny.
5. Prosty utwór do przeczytania a vista.

II semestr – egzamin promocyjny:

1. Etiuda na inny niż w poprzednim semestrze problem techniczny.

2. J. S. Bach – Małe preludium, inwencja dwugłosowa, trzygłosowa, lub szybki taniec z suity.
3. Pierwsza część sonaty, sonatiny, wariacje lub rondo.
4. Utwór dowolny.

Klasa 4, cyklu czteroletniego:

I semestr – przesłuchanie śródroczne:

1. Jedna gama durowa i jedna gama molowa do wyboru spośród H, gis, Des, b, As, f:
 - Równoległe i rozbieżnie przez 4 oktawy w pozycji oktawy, gama durowa równoległe w pozycji tercji, seksty i decymy,
 - Pasaż toniczny równoległe i rozbieżnie w przewrotach,
 - Pasaż D7 z przewrotami równoległe przez 4 oktawy,
 - Akord septymowy zmniejszony równoległe przez 4 oktawy (pozycja zasadnicza),
 - Gama chromatyczna równoległe i rozbieżnie,
 - Kadencja wielka doskonała w układzie czterogłosowym.
1. Etiuda na dowolny problem techniczny wybrany przez pedagoga.
2. J. S. Bach – Małe preludium, część suity francuskiej, Inwencja dwugłosowa lub trzygłosowa.
3. Utwór dowolny.
4. Prosty utwór do przeczytania a vista.

II semestr – egzamin końcowy:

1. J. S. Bach – Inwencja dwugłosowa lub trzygłosowa.
2. Etiuda na technikę palcową obu rąk.
3. Etiuda na inny problem techniczny wybrana przez pedagoga.
4. Jedna część sonaty lub sonatiny klasycznej (allegro sonatowe, rondo lub wariacje).
5. Utwór dowolny wybrany przez pedagoga.

We wszystkich klasach, jako utwór dowolny dopuszcza się wykonywanie duetów z innym instrumentalistą, pedagogiem lub drugim uczniem z klasy. W całym cyklu edukacji wymagane jest zagranie co najmniej jednego duetu.

II. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia i kryteria oceniania

1. Każdy semestr nauki zarówno w cyklu sześcioletnim jak i czteroletnim kończy się sprawdzianem umiejętności ucznia w formie przesłuchania śródrocznego, egzaminu

promocyjnego lub egzaminu końcowego. Wyjątek stanowią uczniowie klasy pierwszej cyklu sześcioletniego, którzy prezentują jeden utwór na koncercie uczniów klas pierwszych pod koniec semestru I i II. Uczniowie klasy pierwszej cyklu czteroletniego prezentują jeden utwór na koncercie uczniów klas pierwszych pod koniec semestru I. Pod koniec semestru II prezentują jeden utwór przed komisją (komisja nie ocenia, ocenę wystawia nauczyciel prowadzący).

2. Końcoworoczną ocenę z przedmiotu głównego – fortepianu stanowi średnia ocen z przesłuchania/egzaminu, a także oceny pracy ucznia w ciągu każdego semestru odzwierciedlającej systematyczność pracy, zaangażowanie ucznia i przygotowanie do lekcji.

3. Kryteria według których ocenia się ucznia podczas przesłuchań i egzaminów:

- Opanowanie pamięciowe utworu,
- Zgodność z tekstem nutowym,
- Płynne wykonywanie utworów,
- Poczucie tempa i rytmu,
- Prawidłowość aparatu gry,
- Sprawność techniczna,
- Poczucie stylu muzycznego oraz formy utworu,
- Muzykalność ucznia.

4. Grę ucznia ocenia się według następującej skali:

- **ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który w grze bezbłędnej tekstowo, muzycznie i technicznie prezentuje wyjątkowe walory interpretacyjno-artystyczne; wykonuje repertuar wykraczający ponad obowiązujący w danej klasie program nauczania prawidłowym i swobodnym aparatem gry; bierze aktywny udział w konkursach zewnętrznych oraz życiu artystycznym szkoły, ponadto wykazuje się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowaniu instrumentów i mienia szkolnego,
- **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności określonych w programie nauczania dla danej klasy, wykonuje zgodny z programem nauczania repertuar bezbłędnie tekstowo i dobrze technicznie, z pamięci, prawidłowym i swobodnym aparatem gry, prezentuje w grze właściwą i stylową interpretację, wykazuje się dużym zaangażowaniem i kreatywnością, szybko i bez trudności przyswaja zadany program, systematycznie i bez zastrzeżeń pracuje w domu, aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym szkoły,
- **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu oraz prezentuje grę poprawną technicznie i muzycznie z drobnymi

błędami tekstowymi, technicznymi lub pamięciowymi, w miarę prawidłowym aparatem gry; prezentuje poprawną muzycznie i stylistycznie interpretację; wykazuje się niewielkim zaangażowaniem i kreatywnością, pracuje dość systematycznie lecz nie zawsze w pełni realizuje polecenia nauczyciela,

- **ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który opanował jedynie podstawowe treści programowe, co może oznaczać trudności w toku dalszego kształcenia; wykonał repertuar w miarę zgodny z programem nauczania, ale z błędami tekstowymi oraz niedociągnięciami muzyczno-technicznymi lub pamięciowymi, poprawnym aparatem gry z elementami właściwej interpretacji; pracuje w domu niesystematycznie, niewystarczająco lub niezgodnie ze wskazówkami nauczyciela; opanował grę na instrumencie w sposób umożliwiający postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy,
- **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który wykonuje program niezgodny z programem nauczania, a jego wykonanie utworów charakteryzuje się poważnymi błędami tekstowymi, technicznymi lub pamięciowymi, bez interpretacji muzycznej; posługuje się niepoprawnym aparatem gry; niewielkie zainteresowanie ucznia przedmiotem uniemożliwia spełnienie zawartych w programie nauczania wymagań egzaminacyjnych dla danej klasy. Otrzymanie tej oceny skutkuje uniemożliwieniem dalszego kształcenia,
- **ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań egzaminacyjnych, zawartych w programie nauczania dla danej klasy; ma problemy z wykonaniem jakiegokolwiek repertuaru; wykazuje brak chęci i predyspozycji do gry na fortepianie, nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno-artystyczny; jego brak opanowania podstawowych zadań techniczno-wykonawczych uniemożliwia kontynuację kształcenia.

5. Uczeń wykonuje program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę w dół za każdy utwór wykonany z nut.
6. Czytanie a vista, na przesłuchaniu śródrocznym zostaje wprowadzone od klasy czwartej cyklu sześcioletniego. Podczas pierwszego egzaminu uczeń wykonuje utwór a vista, którego trudność nie przekracza wymagań klasy pierwszej, a jakość wykonania nie wpływa na ocenę ostateczną z egzaminu. Od klasy piątej czytanie a vista wliczane jest do ogólnej punktacji egzaminu. W cyklu czteroletnim egzamin z czytania a vista wprowadzony zostaje od klasy trzeciej i w analogii do cyklu sześcioletniego, włącza się częściowo do ostatecznej oceny z egzaminu.
7. Innymi formami sprawdzania osiągnięć ucznia są audycje klasowe, szkolne, a także koncerty środowiskowe.
8. Uczniowie wyróżniający się i spełniający wymagania ponadprogramowe mają możliwość

reprezentowania szkoły na przesłuchaniach i konkursach.

III. OSIĄGNIĘCIA UCZNIĄ NA KONIEC DANEJ KLASY

Klasa 1 cyklu sześcioletniego

Klasa 1 cyklu czteroletniego, semestr 1

1. Znajomość budowy fortepianu i pianina (różnice w budowie oraz wydobyciu dźwięku,
2. Zapoznanie z prawidłową postawą grającego,
3. Znajomość klawiatury, płynne nazywanie klawiszy białych i czarnych solmizacją i literowo,
4. Znajomość notacji muzycznej w kluczu wiolinowym i basowym oraz umiejętność płynnego odnalezienia na klawiaturze dźwięków zapisanych na pięciolinii w kluczu wiolinowym i basowym.
5. Znajomość wartości rytmicznych, poprawne wykonanie ich na przestrzeni czasowej,
6. Umiejętność zaśpiewania prostych melodii oraz wykłaskania prostych rytmów,
7. Znajomość oznaczeń dynamicznych, tempa, palcowania, artykulacji (non legato, portato, legato, staccato), umiejętność wykonywania ich jednocześnie w obu rękach oraz łączenie różnych sposobów artykulacji,
8. Znajomość różnych rodzajów metrum, umiejętność równego liczenia, odnalezienia mocnych części taktów, rozróżnianie metrum dwudzielnego i trójdzielonego,
9. Umiejętność koordynacji ruchów obu rąk podczas grania,
10. Wykonywanie utworów zgodnie z ich charakterem.

Klasa 2 cyklu sześcioletniego

Klasa 1 cyklu czteroletniego, semestr 2

1. Utrwalenie wiadomości zdobytych w poprzedniej klasie (semestrze),
2. Rozwijanie umiejętności synchronizacji gry obu rąk pod kątem różnych rodzajów artykulacji i różnic dynamicznych,
3. Nauka samodzielnej pracy ucznia w domu,
4. Rozwinięcie słuchu muzycznego, frazowania, nadania odpowiedniego charakteru utworu.

Klasa 3 cyklu sześcioletniego

Klasa 2 cyklu czteroletniego, semestr 1

1. Rozwinięcie umiejętności pianistyczno - muzycznych nabytych w poprzednich klasach,

2. Stosowanie pedału prostego rytmicznego jeżeli uczeń dosięga do pedałów,
3. Rozwijanie umiejętności samodzielnego opanowywania krótkich fragmentów pod kątem pamięci i łączenia obu rąk,
4. Wprowadzanie elementarnych pojęć z dziedziny analizy dzieła muzycznego,
5. Rozwinięcie technik: legato, staccato, portato.

Klasa 4 cyklu sześcioletniego

Klasa 2 cyklu czteroletniego, semestr 2

1. Rozwinięcie umiejętności zdobytych w poprzednich klasach,
2. Rozszerzenie zastosowania artykulacji o techniki ręki i tułowia: wykonywanie utworów przy pomocy użycia całego ciała - gra ciężarem, zbieranie akordu,
3. Płynne wykonywanie utworów oraz systematyczna praca w domu,
4. Doskonalenie jakości dźwięku i umiejętności frazowania.

Klasa 5 cyklu sześcioletniego

Klasa 3 cyklu czteroletniego

1. Rozwinięcie umiejętności zdobytych w poprzednich klasach,
2. Rozwinięta technika i tempo wykonywanych utworów (gra wyrównana palcowo),
3. Rozwijanie umiejętności samodzielnej interpretacji utworu i świadomego ćwiczenia,
4. Rozszerzona znajomość repertuaru fortepianowego.

Klasa 6 cyklu sześcioletniego

Klasa 4 cyklu czteroletniego

1. Rozwinięcie umiejętności technicznych i muzycznych,
2. Rozwinięcie umiejętności interpretacyjnych, gra zgodna ze stylem epoki,
3. Pogłębienie umiejętności związanych z samodzielną pracą nad utworem.

Osiągnięcia ucznia po ukończeniu szkoły:

1. Potrafi wykonać z pamięci utwór odpowiadający poziomem trudności wymaganiom programowym kl. VI,
2. Rozumie budowę formalną wykonywanych utworów,
3. Potrafi samodzielnie odczytać *a vista* prosty utwór z literatury fortepianowej,
4. Posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
5. Posiada umiejętność samodzielnego opracowywania utworów z zakresu programu szkoły muzycznej I stopnia.